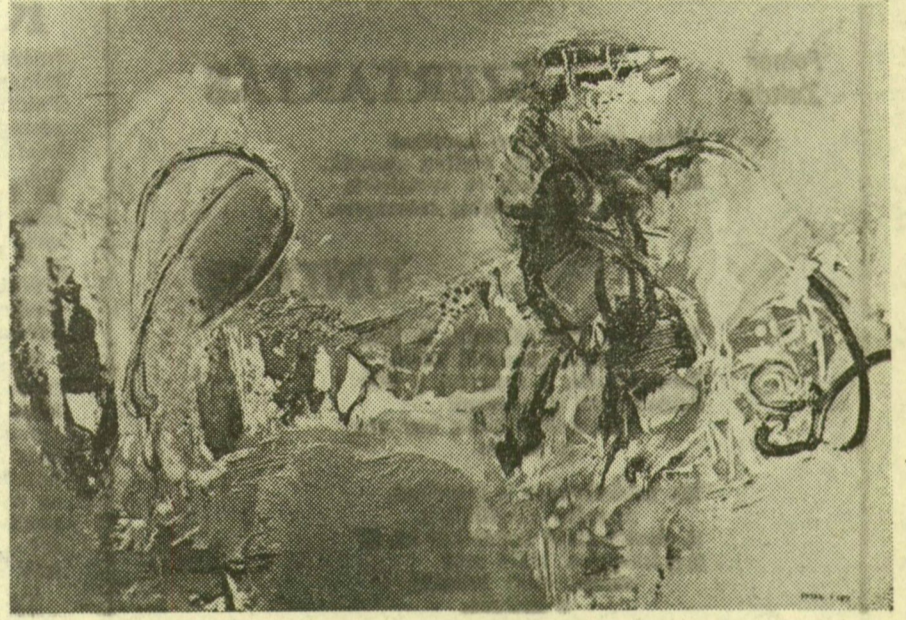

Tavaszi madár

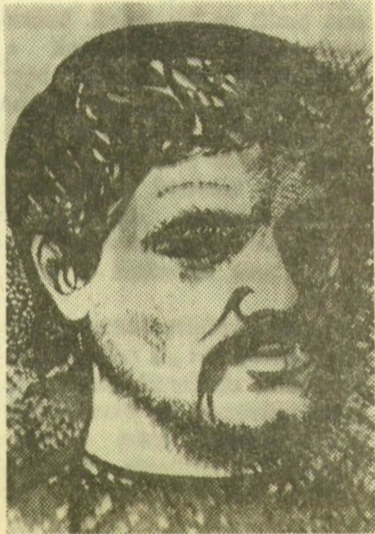

Március

PATAKI FERENC MŰHELYÉBEN

A művészeknek mindig ihlető vidék a múltba fült gyermekkor. Az a környezet, ahol első élményeit szerezte, az a táj, amire először rácsodálkozott, azok az emberek, akik az első próbákat állították elé. Olyan kifogyhatatlan forrásvidék ez, mely az emberi kor minden szakaszában — új és új megvilágításban, új és új felfedezéseken gazdagítva — meg tudja termékenyíteni az alkotói fantáziát.

— A szegedi Felsőváros az én szűkebb pátriám. Ott nőttem fel a cipőgyárkert környékén, szinte ki se mozdulva onnan. De nem is kellett messzire menni, mindent megtaláltam abban a szűk kis világban, ami akkor érdekelt: a fűvel, papsajtjal benőtt árokpartokat, a barackfás kerteket és a klotyogató fociutakat. A természet vett ott körül bennünket, hamar megtanultuk leg-
elemibb, legősibb törvényeit, kihasználtuk és éljük. Ismerős volt minden apró változása. Ez a mezítlábas gyermekkor egyet jelentett a szabadsággal. Azt a szabadságot jelentette, hogy falkába verődve legeltük a májusi akácok fehér fűrtjeit, a zöld ringlót meg a barackot. Sok ember élt ott úgy, mint egy nagy család. Ha rendetlenkedtünk, a szomszédtól ugyanúgy kijárt a pofon, mint az apától. Ez a közösség és a természet adta azokat az indíttatásokat, melyekből ma is táplálkozik festésem, amelyekben még nem csalódtam.

ÖNARCKÉP

véletlenszerű, öntörvényű mozgásainak. Az anyagnak ez a spontaneitása is segíti Patakit, hogy ezek az alkotások az életöröm és életszeretet jelképei legyenek, melyeken ott él-tombol — saját maga és nézői öröme — a spektrum minden tiszta színe. Képein egy darab igazi természet költözik betonfalaink közé.

— Korunk az elgépiesedés, az elszürkülés, a természettől elidegenedés bélyegeit viseli. A magas házak betonzsungeljei között egyre kevesebb fa, fű, virág terem. A mai ember szorító szűksége, hogy valamit visszalopjon megtagadott természetétől, mely oly sokáig volt barátja. S a cserépes virágok és vágott rózsák mellett tájképeket akaszt falára. Ezért van reneszánsza ma annak a képzőművészeti alkotásnak, mely a természet egy darabját viszi be az emberek szűk otthonába.

Rajzait, grafikáit ellentétben festményeinek spontán, véletlenszerű, gyakran tassiszta technikaival a puritán szigorúság, a geometrizáló hajlam jellemzi. Az egyenes és görbe vonalak szigorú-játékossága, a különböző vonalsűrűségekkel kialakított folatok, az áthatós megoldások és a nagyfokú stílizáltság jellemző motívumok. Metszetein megtalálhatjuk Felsőváros házfalait, a barakásos fakapukat és a padlályukhoz támasztott létrákat éppen úgy, mint a modern nagyváros betonépületeinek lépcsőfordulóit, korunk gondolatának képe foglalatosságait és történelmünk jelentős egyéniségeinek mai arcát. A grafikák Pataki Ferenc intellektuálisabb arcát mutatják, pontosan megszerkesztettek, kiszámítottak, s talán éppen ezért illusztratívvá válnak is.

Emberléptékű és embertartalmú világ az, melyet képeire ment Pataki Ferenc. A természettel ősi szövetségben élő ember folytonos harca-vallomása, egy művészemberé, aki feltöltődik benne, s bennünk is segít a megújulás katarzisaiban.

TANDI LAJOS

A szántóföld a hegyek közötti mély folyóvölgyben terült el, és sűrű maniguabozót vette körül, amelyben a marabufa összenőtt a citromfával, a citromfa az elefánttetűfával, az elefánttetűfa a folyondárral, a folyondár a marihuánával, a marihuana a babérfával, a babérfa a kávécsérjével és a kávécsérje a marabufával.

Késsel vágott rossz kis ösvény vezetett a szántóföldtől a mezítlábas kapitány házához. A ház előtt haladt el a Condadóba vivő út. A mezítlábas megállította az ökröket. Az állatok egy pillanatra megszabadultak a hangos nógatástól és ösztökéléstől, de tudták, hogy csak egy pillanatra, ezért egykedvűen kérődztek szomorú sorsukon és a lelegelt fűvön.

A mezítlábas leült a szántóföld szélén, a maniguabozót tövében. Mellette hevert az elemőzsiastarisznya, melyben egy vekni kenyér és egy kulacs friss víz volt. A mezítlábas enni kezdte a kenyeret, egy-egy korty vízzel segítve minden falatot. Durva vászoning volt rajta és derekánál kötéllel megcsomózott kék nadrág; fején baseball sapka. Két lába kinyúlt a nadrág elrongyolódott szára alá. Hatalmas lábak, piszkos és kerges talpakkal.

— Üldöznek — mondta valaki. A mezítlábas megragadta a kését, felpattant és szembefordult a hang gazdájával. — Üldöznek — ismételte az ember, aki egy Garand-karabélyt tartott a kezében, derekáról pedig pisztolyok csüngött alá.

— Nem vagyok tolvaj — bizonygatta az ember.

— Nem szeretem a menekülő dolgait — felelte a mezítlábas. Az ember hátranézett, fölfelé, oda, ahonnan a földről felvert vörös porfelhő közeledett nyugodtan, feltartóztatlanul.

— A milícia — mondta a mezítlábas.

— Értem jönnek, de már nem bírom tovább. — Az ember leült a kulacs és a kenyér mellé. — Ad nekem egy darab kenyeret és egy kis vizet?

— Vegyél — kínálta a mezítlábas. — És tűnj el, amilyen gyorsan csak tudsz. Nem akarok bajt hozni a családomra.

Az ember három húzásra kiürítette a kulacsot, csillapítva a nyelve és a torka között érzett égető szomjúságot. A mezítlábas megkérdezte tőle:

— Milyen fegyver ez?

— Luguerepisztoly — felelte az ember.

— Jó?

— Jó márka.

— De kicsit öregnek látszik, nem?

— Megrozsdásodott a bozótban — magyarázta az ember. — De azzal együtt is jól lő. Remek pisztoly.

Norberto Fuentes

A MEZÍTLÁBAS KAPITÁNY

Ez a kubai elbeszélés az ellenforradalmi bandák elleni harc (1960–1969) idejéről szól.

— Én ezt a fegyvert szeretem — mondta a mezítlábas, és megsuhogtatta nádvágó kését.

— Collin?

— Igen, Collin — válaszolt a mezítlábas. — Több, mint tíz éve használom már.

— Mutassa csak a márkáját — kérte az ember. A mezítlábas odaadta neki a machetét, és ő a markolat tövében azt a helyet kereste, ahová a kakast vésték be a gyártó cég nevével: COLLIN.

— Nem vitás, valóban Collin. Vigyázzon rá, ez a legjobb machete, a legjobb acélból.

Az ember kettétörte a kenyeret, mire a mezítlábas végighúzta a machete élét a csuklóján. Az ereiből kicsorduló vér a tenyerébe folyt, vörösre festve a kenyerébelet.

— Mért tette ezt velem? — ordított fel az ember.

A mezítlábas pontos ütést mért és a széles pengéjű kés az ember ölében tartott karabély agyáig hatolt. A kéz a földre hullott, még mindig szorítva a kenyérdarabot. Az ember fel akarta szedni a kezét, de egy újabb machetecsapás, ezúttal a tarkóján, a felbugyborékoló vérbe fojtotta kiáltását, amely lassan alvadni kezdett szája körül.

A mezítlábas felszedte a Garandot és a Luguert, bement a házba a konyhaajtó felől, leszidta a ház körül futkározó gyerekeket, a fegyvereket az ágyára rakta, aztán kiment a kapuhoz, épp akkor, amikor vele szemben megállt a csapat.

Az első jeepből Bunder Pacheco szállt ki. A katonák ülve várak a kocsikban.

— Hát hogy van a mi mezítlábas kapitányunk? — üdvözölte Bunder Pacheco.

— Ahogy lát itt engem, őrnagy elvtárs... — A mezítlábas két székelt kerített elő, és odavitte a kapuhoz. Leültek.

— Hát mit mesél nekem, kapitány?

— Nagyon rosszul érzem magam mostanában, nagyon szomorú vagyok — felelte. — Az asszony elment, és itthagytott engem ezzel a tucat gyerekekkel.

— Hallottam róla, kapitány.

— Kértem a halált, hogy ne vigye el a feleségemet, de hát maga is tudja, annak hiába beszél az ember.

— Nem szeretem ilyennek látni magát, kapitány.

— Elvitte az asszonyt, könyörtelenül.

— Így én is elszomerodom, kapitány.

— Sose aggódjon értem, őrnagy. Kér egy csésze kávé?

— Hát, ha megkínálna...

A mezítlábas odahívta az egyik gyereket és szólt neki, hogy főzzön kávé.

— És hogy megy a munka?

— Nem valami jól, tudja. A kukoricának rosszul jött ez a szárazság, a kávénak meg alig van ára. Nem, nem vagyok valami jól. Ráadásul öreg is vagyok már és a barázdák nem sikerülnek egyenesre.

— Ide hallgasson, kapitány, miért nem költözik Havannába? Tudja, hogy ott ház, autó és fizetés várja magát.

— Nem tudok, őrnagy, nem tudok. Maga is tudja, hogy állnak a dolgok. A szabályzat azt mondja, hogy a csizma viselése kötelező. Így én nem tudok menni sehoh sem. Várjon egy perct, hogy maga is lássa — és fölkelet a székről, bement a házba, aztán egy pár csizmával a kezében jött vissza.

— Látja? Teljesen új, épp olyan, mint hat évvel ezelőtt, amikor kiutalták nekem. De bármennyit is próbálkozom, nem tudok cipőben járni. Nem tudom, mi van velem olyankor, de mint-ha nem kapnék levegőt.

Bunder Pacheco elmosolyodott.

— Csak ne nevesse, ne nevesse. Biztosíthatom, hogy ez a legjobb cipő a világon — és hatalmas lábára mutatott. — Amikor ez tönkremegy, nem is lesz szükségem többre.

A kisfiú odahozta a forró kávé. Bunder Pacheco felhajította, aztán felkelt és búcsúzni kezdett.

— Elmegy, őrnagy?

— Igen, kapitány. Munkában vagyunk és várnak a katonák.

— Nincs miért sietni — mackakodott a mezítlábas. — Kit hajszolnak olyan kétségbeesetten?

— Magua Tondike nyomában vagyunk, tegnap ezen a környéken látták.

— Úgy? — álmélkodott a mezítlábas. — Nincs magának véletlenül egy használható szivarja?

Bunder Pacheco keresgélt a zsebeiben és két szivart talált. Odaadta a mezítlábasnak.

— Nos, kapitány, mennem kell.

— Nem kell sietni, nem kell sietni — hajtogatta a mezítlábas. — Én mondom magának, hogy nem kell sietni, mert most jut eszembe, hogy Magua Tondike itt fekszik a földemen, s tán már oszlásnak is indult a napon.